

Erdő Péter

Köszöntő a Szent István Ház újrainvitása alkalmából

Excellenciás Urak, kedves barátaim!

Nagy öröm hogy ma részt vehetek a Szent István Ház ünnepélyes újrainvitásán itt Rómában, abban a városban amelyet a magyarok gyakran „mindenki hazájának” neveztek. A ház története a Szentszék és a Magyar Népköztársaság közötti részleges megállapodás 1964-es megkötését követő években kezdődött. A Via Giulián, a Falconieri-palota második emeletén található Pápai Magyar Egyházi Intézet a megállapodást megelőző években szinte ostromállapotban volt kénytelen élni, emigráns papokat fogadva egy olyan épületben, amely a magyar kommunista állam tulajdonában volt, a magyarországi katolikus egyház számára viszont nem volt arra lehetőség, hogy papokat vagy szeminaristákat küldjön Rómába, vagy általában Nyugatra, hogy tanulmányokat folytathassanak és felkészüljenek a hivatásukra amelynek élő kapcsolatban kellett volna lennie az egyetemes Egyházzal, amely éppen ebben az időszakban élte a zsinati megújulás éveit. Az 1964-es megállapodás után megnyílt a lehetőség arra, hogy magyarországi papokat küldhessenek tanulmányi ösztöndíjjal a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Katolikus Nevelésügyi Kongregáció egyházi irányítása alatt álló Pápai Intézetbe a Via Giulián. A magyar emigráció viszont lehetőséget kapott arra, hogy saját intézményt alapítson Rómában, a Szent István Házat. Érthető, hogy a két intézmény között a feszültség és a kölcsönös bizalmatlanság légköre uralkodott. Az, aki mindkét intézménnyel jó kapcsolatot tartott fenn, a Szentszék volt, amely – ebben az összefüggésben is – értékes szolgálatot tett a magyar egyháznak.

A bizalmatlanság légköre jellemezte a magyar püspöki kar és az ugyanabból az országból kivándorolt katolikusok csoportjai közötti kapcsolatokat is. Így a nyugaton élő magyar diaszpóra lelkipásztori ellátását is egy, közvetlenül a Szentszék által kinevezett püspök segítette. Lékai László bíboros első látogatásai az amerikai és nyugat-európai magyaroknál a megértés és a megbékélés hosszú útjának első lépései voltak. De mindenki álma az volt a jövőbeni szabadsággal összefüggésben, hogy a magyarországi egyház és a diaszpóra közötti kapcsolatok ismét testvériek lesznek. A kelet-európai kommunista rendszer összeomlása után a katolikusok között is javulni kezdtek a kapcsolatok. A teljes bizalom és a lelkipásztori munka szerves egyesülése fokozatosan bontakozott ki.

Először is a Magyar Püspöki Konferencia úgy döntött, hogy tagjai közé integrálja Miklósházi Attila püspököt, akit a Szentszék néhány évvel korábban a nyugati világ magyar diaszpórájának lelkipásztori gondozására nevezett ki. Miklósházi püspök nyugállományba vonulása után a Vatikáni Államtitkárság arról tájékoztatott, hogy nem lesz több pápai kinevezés a diaszpóra részére és, hogy a Magyar Püspöki Konferencia nevezzen ki egy egyházi személyt, aki a helyi hierarchiával együttműködve látogatja és lelkipásztori szempontból támogatja a külföldi magyar híveket. Így bízta meg ezzel a feladattal püspöki

karunk a Münchenben élő Cserháti Ferenc főtisztelendő urat. Ezután esztergom-budapesti segédpüspökké nevezték ki, és ezt a megbízatását a mai napig folytatja.

Megmaradtak azonban az alapítványok és a szerzetesrendek által működtetett intézmények, amelyek egyrészt biztosítani akarták magyar identitásukat, másrészt – legalábbis eredetileg – a magyar püspöki kartól való függetlenségüket is. Idővel azonban úgy tűnt, hogy a feszültségek feloldódtak és a magyar alapítványok és szerzetesközösségek is kezdtek némi nehézséggel küzdeni struktúráik fenntartásában és irányításában. Így volt ez a Szent István Alapítvány esetében is, amely a római Szent István házat birtokolta és kezelte. A ház szükséges felújítása és korszerűsítése érdekében – olykor fáradságos – együttműködés alakult ki a Püspöki Konferenciával, amely – a magyar állam segítségével – végül megvásárolta a házat. Az árból lehetett finanszírozni a helyreállítási munkálatok nagy részét. A mindenekelőtt a világ minden tájáról érkező magyar zarándokokat szolgáló intézet működtetésével a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a Szent István Alapítványt bízta meg, amelynek elnöke Mons. Németh Norbert, a Via Giulián található Pápai Magyar Egyházi Intézet rektora. Így találkozott a két intézmény. A magyarok korábbi generációinak az álmai végre megvalósultak.

Hálát adunk az isteni Gondviselésnek és Isten áldását kérjük erre a házra és a magyar katolikusok egész közösségére Magyarországon és szerte a világon.

Péter Erdő

SALUTO ALL'ATTO DI RIAPERTURA DELLA CASA DI SANTO STEFANO A ROMA

25 settembre 2021

Eccellenze, cari amici,

è una grande gioia poter partecipare oggi alla solenne riapertura della Casa di Santo Stefano qui, a Roma, città che gli ungheresi chiamavano spesso "patria di tutti". La storia di questa casa è cominciata negli anni successivi alla conclusione dell'accordo parziale tra la Santa Sede e la Repubblica Popolare d'Ungheria del 1964. Se il Pontificio Istituto Ecclesiastico, al secondo piano del palazzo Falconieri nella Via Giulia, era costretto a vivere quasi in stato di assedio negli anni precedenti a questo accordo, ospitando sacerdoti emigranti in una casa che era di proprietà dello Stato comunista ungherese, per la Chiesa cattolica che viveva in Ungheria non vi era alcuna possibilità di mandare sacerdoti o seminaristi a Roma, o in Occidente in generale, per studiare e prepararsi alla loro vocazione in vivo rapporto con la Chiesa universale, che attraversava proprio l'epoca del rinnovamento conciliare. Dopo l'accordo del 1964 si è aperta la possibilità di mandare dall'Ungheria sacerdoti per studiare a Roma come borsisti dell'Istituto Pontificio in Via Giulia, che stava sotto la direzione ecclesiastica della Conferenza Episcopale Ungherese e della Congregazione per l'Educazione Cattolica. L'emigrazione ungherese invece ha ricevuto la possibilità di fondare a Roma una istituzione propria, la Casa di Santo Stefano. È comprensibile che tra le due istituzioni esisteva una certa atmosfera di sfiducia reciproca e di tensione. L'organo che manteneva buoni rapporti con ambedue case era la Santa Sede, che ha prestato – anche in questo contesto – un servizio prezioso alla Chiesa ungherese.

L'atmosfera di sfiducia caratterizzava pure i rapporti dell'Episcopato ungherese e i gruppi di emigranti cattolici provenienti dello stesso Paese. Così anche la cura pastorale della diaspora ungherese nel mondo occidentale era aiutata da un vescovo nominato direttamente dalla Santa Sede. Le prime visite del Cardinale László Léka tra gli ungheresi in America e in Europa occidentale erano i primi passi di un lungo cammino di comprensione e di riconciliazione. Ma il sogno di tutti era che nel contesto di un futuro ritorno della libertà le relazioni tra la Chiesa in Ungheria e la diaspora fossero di nuovo fraterne ed organiche. Dopo il crollo del sistema comunista nell'Est europeo il miglioramento dei rapporti è iniziato anche tra i cattolici. Ma la piena fiducia e il lavoro pastorale organicamente unito ripresero gradualmente.

Prima la Conferenza Episcopale Ungherese ha deciso di integrare tra i suoi membri S. E. R. Mons. Attila Miklósházi, vescovo nominato diversi anni prima dalla Santa Sede per la cura pastorale della diaspora ungherese nel mondo occidentale. Dopo il pensionamento di Mons. Miklósházi, la Segreteria di Stato mi informò che non si sarebbero più fatte nomine pontificie per la diaspora, e che la Conferenza Episcopale Ungherese si sarebbe dovuta incaricare di designare un ecclesiastico per visitare e aiutare pastoralmente i fedeli ungheresi all'estero, in fraterna collaborazione con la gerarchia locale. Così è stato incaricato il Rev. Ferenc

Cserháti, che viveva a Monaco di Baviera. Egli è stato poi nominato vescovo ausiliare di Esztergom-Budapest e continua tuttora questa sua missione.

Sono rimaste però alcune istituzioni gestite da fondazioni e ordini religiosi, che da una parte volevano assicurare la loro identità ungherese, ma, almeno originalmente, anche la loro indipendenza dall'Episcopato ungherese. Con il tempo risultava, tuttavia, che le tensioni politiche si erano dissipate e le fondazioni o comunità religiose ungheresi cominciavano ad avere anche qualche difficoltà a mantenere e gestire le loro strutture. Così accadde anche con la Fondazione di Santo Stefano, che era proprietaria e gestore della Casa di Santo Stefano a Roma. Per poter realizzare i lavori di restauro e modernizzazione necessaria della casa si era realizzata una – a volte faticosa – collaborazione con la Conferenza Episcopale Ungherese la quale – con l'aiuto dello Stato ungherese -ha comprato finalmente la casa. Dal prezzo si poteva finanziare il grosso del lavoro di restauro. La gestione, dell'istituto che serve soprattutto per i pellegrini ungheresi provenienti da tutto il mondo, è stata affidata dalla Conferenza Episcopale alla Fondazione di Santo Stefano, il cui presidente è Mons. Norbert Németh, attuale Rettore del Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese in Via Giulia. Così le due istituzioni ungheresi romane si sono incontrate. I sogni delle generazioni precedenti degli ungheresi si sono finalmente realizzate.

Rendiamo grazie alla Provvidenza divina e chiediamo la benedizione di Dio su questa casa e su tutta la comunità dei cattolici ungheresi che vivono in Patria e ovunque nel mondo.